

L'esdeveniment tradicional com a generador de reputació per a les ciutats.

Conclusions

Estela Bernad Monferrer

El passat 13 de novembre va tindre lloc en la UJI la jornada sobre “L'esdeveniment tradicional com a generador de reputació per a les ciutats” organitzada pel Departament de Ciències de la Comunicació de la Universitat Jaume I. Els participants en esta jornada van destacar, la idoneïtat del tema triat ja que els esdeveniments tradicionals, són part del Patrimoni Cultural Immaterial que tenen els territoris, al tractar-se de patrimoni viu en constant transformació, perquè implementa les tradicions, usos socials i la resta d'arts i espectacles zonals, amb el dia a dia sotmès a la realitat actual.

Amb l'elecció del títol de la jornada, s'ha volgut dotar de caràcter i rigor científic al terme esdeveniment tradicional, més enllà del seu caràcter festiu i folklòric, a més d'assenyalar la importància estratègica que posseeix aquest esdeveniment, com a generador de reputació per als municipis que els acullen, sent reivindicador d'identitat i cultura pròpia, per la qual cosa suposen plataformes de promoció que a manera de marca territori no explícita però sí implícita, suposen un consum territorial de determinats municipis.

En aquest sentit, en la inauguració d'esta jornada Miguel Ángel Mulet, tinent alcalde de l'Ajuntament de Castelló i Vicepresident de la Diputació de Castelló, va subratllar la importància que per a les institucions posseeix que un esdeveniment com el tradicional “es plantege amb el rigor de l'estudi acadèmic”. Per la seua banda, el vicerector de la Universitat Jaume I, Manuel Chust, va destacar “la idoneïtat de la temàtica” que ve a subratllar la importància que per a la gestió de les ciutats posseeixen este tipus d'esdeveniments.

I és que, com assenyala el professor Rafael López Lita, una correcta gestió dels intangibles posa en valor elements de les marques. En este cas, “les festes populars són un intangible que pot aportar valor a la marca-ciutat”. En este mateix sentit, Juan Manuel Badenas, director general de

l'AVAP, destacava com els esdeveniments populars es converteixen en “la forma externa en la què es manifesta la forma de ser d'un territori” d'ací la importància de cuidar la seua celebració amb la finalitat, a més, que es convertisquen en un element d'inclusió i atracció per a aquells que no pertanyen al territori.

En la magnífica ponència del doctor Badenas “L'esdeveniment com a valor de projecció en la CCVV”, este explica la importància d'apostar per este tipus d'esdeveniments, i enuncia la potencialitat que tenen en la nostra Comunitat Autònoma, perquè a més del colorit, bellesa, cultura i tradició que els abonen, són singulars i identitaris dels territoris on es desenvolupen. Especialment, va assenyalar al llarg d'un recorregut anual, tots aquells que es desenvolupen en la província de Castelló, fent especial insistència en la Magdalena, Falles i Entrada de bous i cavalls de Segorbe, però sense oblidar alguns que en la nostra província adquireixen una singularitat especial, com les celebracions de Sant Antoni, els pelegrinatges com la dels Useres o Catí i els Carnestoltes que se celebren en moltes de les nostres localitats, entre altres esdeveniments tradicionals.

La doctora Estela Bernad, per la seua banda, va aportar en la seua ponència “Les festes com intangible cultural i comunicatiu i instrument de projecció i singularitat de les ciutats”, aquells elements globals que han de configurar una correcta gestió dels esdeveniments culturals, destacant que “no es tracta només d'oci, sinó d'una part fonamental del Patrimoni Cultural Intangible (PCI) de cada territori”, sent un element que ho singularitza, li aporta senyals d'identitat, són part del seu patrimoni viu i de la seua idiosincràsia. Així mateix, també va destacar la importància del desenvolupament d'estos esdeveniments per diferents motius, com per que és una garantia de la preservació del ric patrimoni de costums i tradicions particulars que d'una altra manera es perdrien. També suposa una diversificació de l'oferta així com la desestacionalització de la demanda, i un aprofitament d'infraestructures que d'una altra manera quedarien inactives. A més, al voltant de les mateixes s'ha desenvolupat gran nombre d'activitats empresarials, perquè implica l'activació de gran nombre d'elles i generen activitat al llarg de tot l'any i suposen l'activació, supervivència i impuls d'una sèrie d'indústries (sobretot les artesanals) que no tindrien

activitat sense estes. Finalment, suposa una millora important de la imatge percebuda de la ciutat i entorn on es desenvolupen les festes populars correctament gestionades

Per la seua banda, la tercera ponència impartida per Jordi Boixadera , tècnic de turisme de l'Ajuntament de Lleida sobre l'Aplec del Caragol de Lleida, va vindre a explicar la gran afluència de fires que s'estan produint especialment a Catalunya amb qualsevol motiu que es puga imaginar. Són festes no històriques que acumulen un solatge identitari, cultural i promocional i que justifiquen de forma conceptual i teòrica les vinculacions que s'estableixen en este tipus d'esdeveniments entre identitat, cultura i territori i que dotant-los d'un pla estratègic de comunicació adequat construeixen sobre la fira popular, com en este cas, una marca territori. En este sentit, la importància que en poc de temps ha anat adquirint l'Aplec del caragol, ha fet que tinga identitat pròpia, i s'haja hagut de traure de la setmana de festes tradicionals, per a celebrar-se en una setmana a part.

La ponència de Merxe Morales, “Equilibri Mediambiental i festes populars”, centrada en la necessitat de treballar aspectes mediambientals en les festes populars, va vindre a posar en evidència el llarg camí que en este sentit queda per fer, i no obstant, com és de fàcil posar en marxa determinades idees i inquietuds per a intentar equilibrar les festes amb la sostenibilitat. D'esta manera, la ponent va proposar un pla d'accions per a reduir la nostra empremta ambiental en festes, recolzat en un projecte per al disseny, la planificació i desenvolupament d'unes festes més respectuoses amb el medi ambient. Tot això abonat pel respecte energètic per a reduir emissions de CO₂, integració de les persones amb discapacitats, supervisió de la utilització de contenidors, facilitació d'informació en este sentit, reutilització de materials com els gots retornables etc. Amb la gestió correcta de residus, l'eficiència energètica, el reciclatge de materials, i evitar l'impacte acústic ambiental es podria aconseguir la marca de festes ecològiques com a valor afegit.

Junt amb este repte de fer més sostenibles les nostres festes, va quedar més centrat en termes comunicatius com és el d'aconseguir a poc a poc professionalitzar la realització d'estos esdeveniments. Per a això, les institucions han de ser conscients del valor diferencial que pot aportar una adequada celebració dels seus esdeveniments tradicionals i treballar amb professionals de la

comunicació perquè els assessoren en tot allò en el que a imatge es referix. D'esta manera, Izaskun Goya, responsable del gabinet de premsa de La tomatina de Buñol, va explicar la importància de la bona gestió de la comunicació i la marca de la tomatina, que ha realitzat l'ajuntament de Buñol. D'esta manera, un esdeveniment de poc recorregut històric com és la tomatina, ha posicionat en el mapa internacional, este xicotet municipi de la Comunitat Valenciana.

Estes ponències que es van desenvolupar al matí, van ser acompanyades per recessions temàtiques. L'esmorzar, al més estil pur magdalener va constar de llonganissetes, tramussos, cacauets, i coques variades. El menjar va consistir en una torrada de carn i el berenar, a càrrec del famós bunyoler castellanenc "Toni el figuero", va consistir a bunyols i figues albardades, per a finalitzar amb el vi d'honor compost per ximos, coques de Castelló i aigua de València.

A més, a la vesprada es van desenvolupar *meses* temàtiques. La primera titulada "Les festes com a patrimoni viu de la cultura i singularitat de les ciutats", Va reunir representants de l'ajuntament de Segorbe, Manuel Carceller i de Castelló, Miguel Angel Mulet on es tracte la Magdalena o l'entrada de bous i cavalls de Segorbe, com intangible fonamental per a estes ciutats que pot revertir positivament a generar reputació i imatge positiva per a elles.

La següent *mesa*, "La generació de reputació a través de les festes per als municipis. Especial importància de les festes a la Comunitat Valenciana", va comptar amb Joaquín Torres, regidor de Festes de l'Ajuntament de Castelló, i representants de les Junta de Festes de Castelló, Junta Central Fallera i Federació Gestora dels Fogueres de Sant Joan. Tots els participants van coincidir en la importància que té el bon desenvolupament d'estos esdeveniments tradicionals i la bona imatge que depara per a les ciutats, ja que es tracten d'esdeveniments experiencials, en els què els visitants experimenten en primera persona les vivències d'estos esdeveniments. També van coincidir en la importància de la sintonia dels consistoris amb els organismes que gestionen les festes i la necessitat de més esponsorització i suport de la ciutadania. Van concloure que potser s'hauria d'invertir un

poc més en comunicació, perquè els nostres festejos populars puguen ser coneguts més enllà del nostre territori.

Finalment, l'última *mesa* "Elements vius de la festa", va comptar amb la presència del Director de l'Escola d'Hosteleria i Turisme de Castelló, Santiago Gil per la Junta de Festes de Castelló, el president de la Federació de Colles de Castelló i integrants de Grups de ball tradicional de Castelló, com els Millars i Grup Castelló. En esta *mesa* molt variada, es van parlar dels diferents elements que componen l'esdeveniment tradicional, des de la música, la gastronomia, la llengua, la indumentària, la dansa, la cultura. Sobretot, es va tractar el tema de Castelló, i principalment les Festes de la Magdalena, fent insistència en tots els elements que determinen singularitat i realitat identitària i per tant diferenciació. Al llarg del desenvolupament d'esta *mesa*, membres del grup de ball Castelló, van realitzar tres intervencions, ballant peces recuperades amb distints tipus d'indumentària tradicional: De faena, de mudar d'hivern i de mudar.

Per a finalitzar, de totes les intervencions el que va quedar clar és que, els esdeveniments tradicionals són el centre de la vida social i cultural de totes les ciutats i pobles. Són la celebració màxima que unifica a tots els habitants del lloc i que proporciona sensació de pertinença. Però a més de simbolitzar la unitat d'eixa ciutat, els seus habitants i institucions, és en gran part de les ocasions, la carta de presentació de la ciutat davant dels seus visitants. És per això que la seua celebració i organització no pot descuidar-se, perquè provocaria un fracàs en l'organització de l'esdeveniment i, per consegüent, la generació d'una mala imatge per part de la ciutat que ho acull. D'esta manera, l'organització que tals esdeveniments comporta, s'ha de realitzar de la manera més estratègica i organitzada possible, perquè en molts casos suposarà, una oportunitat única per a mostrar al visitant i al propi ciutadà, el territori, la ciutat, en tot el seu esplendor. Per això, de la seua correcta i professional organització, cuidant tots els detalls, dependrà aconseguir construir una bona reputació entorn de la ciutat i institucions que ho organitzen.